

1 LAPIN YLIOPISTON YLIOPPILASKUNNAN TOIMEENTULOPOLIITTINEN LINJAPAPERI

2

3 *Linjapaperi on voimassa 30.12.2017 saakka.*

4

5 **Johdanto**

6

7 Vuonna 2014 Lapin yliopiston ylioppilaskunnan keskeisenä tavoitteena oli yhtenäisten
8 toimeentulopoliittisten linjausten muodostaminen. Linjapaperin valmistelua varten koottiin avoin
9 työryhmä, johon kutsuttiin jäseniä LYYn edustajistosta, hallituksesta, muista opiskelijajärjestöistä
10 ja poliittisista nuorisojärjestöistä. Työskentelyn tuloksena laadittiin tämä linjapaperi, jossa on
11 esitetty pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteita opiskelijoiden toimeentulon kehittämiseksi. Lyhyen
12 aikavälin tavoitteet liittyvät opintotukijärjestelmän kehittämiseen, kun taas pitkän aikavälin
13 tavoitteissa esitetään opintotukijärjestelmä korvaamista vaihtoehtoisilla toimeentulon tukemisen
14 muodoilla.

15

16 Edustajisto hyväksyi linjapaperin 16.10.2014.

17

18 **Lyhyen aikavälin tavoitteet**

19

20 **1. Opintotuen kokonaistason on riitettävä toimeentuloon**

21

22 Opiskelijoiden toimeentulo on turvattava riittävän suuruisella ja joustavalla opintotuella, joka on
23 mielekkäästi sovitettavissa yhteen muiden etuuksien ja työnteon kanssa. Opintorahan ja
24 asumislisän tulee vastaisuudessakin muodostaa keskeisin osa opintotuesta. Opintoraha ja
25 asumislisä on sidottava indeksiin ja niiden tasoa täytyy korottaa. Täysipäiväisen opiskelun tulee
26 olla mahdollista opintotuella. Opintorahan ja asumistuen tulee riittää elämiseen alueellisista
27 elinkustannusten eroista riippumatta.

28

29 Opintolainan tulee olla tukimuoto, joka osaltaan mahdollistaa täysipäiväisen opiskelun. Lainan
30 ottamisen tulee olla mahdollista läpi vuoden, ja lainan nostamisen on oltava mahdollista myös

31 niille yksittäisille kuukausille, joilta opiskelijalle ei kerry opintopisteitä. Nostamatonta opintolainaa
32 ei tule laskea tuloksi toimeentulotukea haettaessa.

33 Lisäksi opintolainan ottamiseen ja takaisinmaksuun liittyvistä mahdollisuuksista ja rajoituksista
34 kaivataan nykyistä enemmän ohjausta ja neuvontaa.

35

36 **2. Tukijärjestelmän tulee olla joustava ja selkeä**

37

38 Nykyjärjestelmässä opiskelijalle on kohtuuttoman vaikeaa saada toimeentulotukea. Riittävä
39 toimeentulo tulee varmistaa nykyistä paremmin vähentämällä eri etuuksien yhteensovittamiseen
40 liittyviä hankaluuksia. Opiskelijoille on myös tarjottava kattavaa ohjausta ja neuvontaa opintotuen
41 hakemisen perusteiden ja tukimuotojen omaksumiseen.

42

43 Perheelliset opiskelijat ovat usein pienituloisia. Perheellisten opiskelijoiden riittävä toimeentulo
44 tulee varmistaa opintorahan huoltajakorotuksella. Lapsilisäjärjestelmän kehittämisessä on
45 huolehdittava, että perheellisten opiskelijoiden asema ei heikkene entisestään.

46

47 Sosiaaliturvan tarveharkintaisuus on syytä säilyttää, mutta eri etuuksien tulorajat tulee
48 yhdenmukaistaa. Tulorajojen tason on noustava yleisen ansiokehityksen mukana ja tason tulee
49 olla riittävän korkealla.

50

51 **3. Opintosuoritusvaatimusten tulee olla kohtuullisia suhteessa opintotuen myöntämisen** 52 **ehtoihin**

53

54 Opintotukikuukausien käyttöaikaa ei ole syytä rajata eikä opintojen edistymisen seuranta tule
55 entisestään tiukentaa. Opintosuoritusvaatimuksia ei tule nostaa ilman rakenteellisia
56 koulutuspoliittisia uudistuksia ja riittävää opiskeluaikaisen toimeentulon tasoa.

57

58 **4. Asumisen tukimuotoja on selkeytettävä**

59

60 Nykyisissä asumisen tukimuodoissa on tarpeetonta erottelua yleiseen asumistukeen ja
61 opintotukeen kuuluvaan opiskelijoiden asumislisään. Yksittäisen opiskelijan kulloisestakin

62 elämäntilanteesta määräytyy, kumpaa asumisen tukea hänelle on mahdollista myöntää. Koska
63 yleisen asumistuen ja opintotuen asumislisän taso määräytyy eri perusteilla, tämä asettaa
64 opiskelijat elämäntilanteensa mukaan keskenään eriarvoiseen asemaan. Opiskelijan asumislisän,
65 toisin kuin yleisen asumistuen, taso ei esimerkiksi nykymuodossaan määräydy alueellisten
66 asumiskustannusten mukaisesti. Asumisen tukijärjestelmää on syytä yhtenäistää. Tavoitteena on
67 yksi kaikille kansalaisille soveltuva asumistuki, joka ottaa huomioon erilaiset elämäntilanteet myös
68 opiskeluaikana.

69

70 Asumistuen ja toimeentulotuen tason tulee olla riippumaton puolison ja muiden lähiomaisten
71 tuloista tai omaisuudesta. Osittain tai kokonaan opiskelukyvyttömän opiskelijan toimeentulo on
72 turvattava nykyistä joustavammalla asumisen tuella. Opiskelijan asumislisä on saatava
73 ympärivuotiseksi ja sen myöntäminen ei saa olla sidoksissa opintojen etenemiseen. Asumislisän
74 nostaminen ei myöskään saa kuluttaa opintotukikuukausia.

75

76 Pitkän aikavälin tavoitteet

77

78 Nykyinen opintotukijärjestelmä on raskas ja vaikeaselkoinen. Pitkällä aikavälillä on syytä rakentaa
79 vaihtoehtoja nykyisen opintotukijärjestelmän korvaamiseksi. Tulevaisuudessa opintoja tehdään
80 todennäköisesti entistä enemmän liukuvasti, useissa eri elämänvaiheissa läpi aikuisiän.
81 Tarvitsemme järjestelmän, joka joustaa nykyistä paremmin eri elämäntilanteissa ja vähentää
82 erottelua eri toimeentulojärjestelmiin esimerkiksi opiskelijastatuksen, työttömyyden tai
83 työllisyyden perusteella.

84

85 Kohti perustuloa

86

87 Keskeisenä tavoitteena on selkeyttää nykyistä opintotukijärjestelmää tuntuvasti. Pitkällä aikavälillä
88 on myös valmisteltava siirtymistä kohti yksinkertaista, yhtenäistä, vastikkeetonta ja ansiotuloista
89 riippumatonta toimeentulojärjestelmää eli perustuloa.

90

91 Perustulo helpottaisi siirtymiä eri elämänvaiheiden välillä ja selkeyttäisi tukien yhteensovittamisen
92 vaikeuksia, vaikka perustulon rinnalla olisi mahdollista säilyttää myös muita tukimuotoja.
93 Aluekohtaiset perustulokokeilut nähdään hyvänä mahdollisuutena tarkastella perustulon
94 vaikutuksia toimeentulon kannustinloukkuihin, arjen sujuvuuteen ja hyvinvointiin käytännössä.

